

**ПО ТЕЗКОР БО`LINMALARI TOMONIDAN QALBAKI PUL, AKSIZ
MARKASI YOKI QIMMATLI QOG'OZLAR YASASH VA ULARNI O`TKAZISH
JINOYATLARINI ANIQLASH VA FOSH ETISH TAKTIKASI**

Abdullayev Oxunjon Elbek o'g'li
IIV Akademiyasi 3-kurs kursanti

Аннотация; *Ushbu maqolada, Qalbaki pullar va qog'ozlar ishlab chiqarish va ularni otkazish va iqtisodiyotga katta zarar yetkazilishi . IIO tezkor bolinmalarining samarali ishlashi va bu jinoyatlarga qarshi kurashish uchun keng ko'lamli choralar to'g'risida so'z yuritiladi.*

Калит so'z; *tezkor bo'lim, qalbaki pullar, fosh etish, qog'oz, operatsiyalar, dalil, tajriba, shikoyat, tekshiruv, ma'lumotlar bazasi, sud, shaxslarni aniqlash, korxonalar, jinoyatlarga qarshi kurashish.*

Аннотация; *В данной статье рассматривается производство и обращение фальшивых денег и банкнот и огромный ущерб, который они наносят экономике. Обсуждается эффективная работа оперативных подразделений и масштабные меры по борьбе с этими преступлениями.*

Ключевое слово; *оперативная группа, фальшивые деньги, обнаружение, бумага, операции, доказательства, опыт, жалоба, расследование, база данных, суд, идентификация, предприятие, борьба с преступностью*

Bu juda jiddiy jinoyat turi bo'lib, IIO tezkor bo`linmalari uni fosh qilish uchun bir nechta taktikani qo'llaydi. Taktikalarning samaradorligi jinoyatning murakkabligiga, jinoyatchilarning tajribasiga va mavjud bo'lgan dalillarga bog'liq.

IIO qalbaki pullar yoki boshqa qimmatli qog'ozlar bilan bog'liq xabarnoma yoki shikoyat olishi mumkin. Qalbaki pullar, aksiz markalari yoki qimmatli qog'ozlar bilan bog'liq aniq holatlarda yoki shubhali operatsiyalarni o'tkazishda tekshirish amalga oshiriladi.

- **Ma'lumotlar bazasi:** Mavjud ma'lumotlar bazalari va jinoyatchilar to'g'risidagi ma'lumotlarni tekshirish. Qalbaki pullar va qog'ozlarga oid xabardorlikni oshirish va aholi bilan hamkorlik qilish.

Tergov olib borish:

- **Operativ tadbirlar:** Gumon qilinuvchilarni kuzatish, telefon suhbatlarini tinglash, ularning xatlarini tekshirish, xalqaro hamkorlik.

- **Dalillarni yig'ish:** Qalbaki qog'ozlarning ishlab chiqarish va o'tkazish joylarini topish, texnik vositalarni va materiallarni musodara qilish.

- **Ekspertizalar:** Qalbaki pullar yoki boshqa qog'ozlarni tekshirish, texnik vositalarni va materiallarni o'rganish.

- **Jinoyatchilarni so'roq qilish:** Jinoyatda ishtirok etgan shaxslarni aniqlash va ularni so'roq qilish.

Jinoyatni fosh etish:

• Jinoyatchilarni hibsga olish: Jinoyatchilarni qo'lga olish va ularga nisbatan zarur choralarini ko'rish.

• Sudga berish: Jinoyatchilarni sudga berish va ularga qonun tomonidan belgilangan jazo berish.

Qo'shimcha choralar:

• Qalbaki pullar va qog'ozlar bilan bog'liq xabardorlikni oshirish: Aholi va korxonalarini qalbaki pullar va qog'ozlarni aniqlash usullari bilan tanishtirish.

Moliyaviy operatsiyalarni qattiq nazorat qilish va shubhali operatsiyalarni aniqlash.

• Xalqaro hamkorlik: Qalbaki pullar va qog'ozlarning xalqaro savdosini to'xtatish uchun xalqaro hamkorlikni kuchaytirish.

IIO tezkor bolinmalari quyidagilarga e'tibor qaratish lozim.

• Texnologiya: Qalbaki pullar va qog'ozlarni ishlab chiqarishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanilishi mumkin. Shuning uchun IIO tezkor bolinmalari bu texnologiyalar bilan tanish bo'lishi va ularga qarshi kurashish usullarini o'rganishi kerak.

• Jinoyatchilarning tajribasi: Ba'zi jinoyatchilar qalbaki pullar va qog'ozlarni ishlab chiqarish va o'tkazish bo'yicha katta tajribaga ega. Shuning uchun IIO tezkor bolinmalari ularga qarshi kurashish uchun o'z taktikalarini takomillashtirishi kerak.

• Jamoatchilikning qo'llab-quvvatlashi: Jamoatchilikning qo'llab-quvvatlashi bu jinoyatlarni fosh etishda juda muhimdir. IIO tezkor bolinmalari jamoatchilik bilan hamkorlik qilishi va ularga qalbaki pullar va qog'ozlar haqida ma'lumot berishi kerak.

Qalbaki pullar va qog'ozlar ishlab chiqarish va ularni otkazish jiddiy jinoyat hisoblanadi va iqtisodiyotga katta zarar yetkazishi mumkin. Shuning uchun IIO tezkor bolinmalarining samarali ishlashi va bu jinoyatlarga qarshi kurashish uchun keng ko'lamlı choralar ko'rish juda muhimdir.

ADABIYOTLAR:

1. Jinoyatlarni tergov qilish metodikasi. Toshkent-2017. O'zbekiston Respublikasi IIV akademiyasi. 184-b. Maruzalar kursi.

2. Kriminalistika darslik. Toshkent-2018. Mualliflar jamoasi

3. Uyushgan guruhlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarni kvalifikatsiya qilish. I.A.Sottiyev. O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Akademiyasi. Toshkent-2012.

4. jinoiy sud jarayonlarida transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashning samarali usullari. Bryus g. oh.

5. A.Y .Norboevyuridik fanlari nomzodi, dotsent

6. T.Aripov -yuridik fanlari nomzodi, dotsent

7. T.R. Ochilov yuridik fanlari nomzodi .